

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
M C M X X I I

**X NACIONALINĖ JAUNŪJŲ SOCIOLOGŲ IR
ANTROPOLOGŲ KONFERENCIJA**

**„AKTUALŪS SOCIOLOGIJOS IR ANTROPOLOGIJOS
TYRIMAI: PROBLEMAS IR KONTEKSTAI“**

2024 m. balandžio 19 d.
Vytauto Didžiojo universitetas
Socialinių mokslų fakultetas
Kaunas

PRANEŠIMŲ SANTRAUKOS

9.00-9.30	Registracija.		
9.30-9.45	Sveikinimo žodis (323 auditorija) <ul style="list-style-type: none"> ○ VDU Socialinių mokslų fakulteto dekanė doc. dr. Aurelija Stelmokienė ○ VDU Sociologijos katedros vedėja, Lietuvos sociologų draugijos vykdomosios tarybos narė doc. dr. Jurga Bučaitė-Vilkė 		
9.45-10.30	Plenarinis pranešimas (323 auditorija) Prof. dr. Şevket Benhür Oral (Vytauto Kavolio tarpdisciplininių tyrimų institutas, Vytauto Didžiojo universitetas) <i>Ontology of Ambiguity, the Information Regime, and the Achievement Subject</i>		
10.30-10.45	Kavos pertrauka.		
10.45-12.20	I paralelinė sesija (323 auditorija) Moderatorius: Benediktas Gelūnas Diskutantai: Eugenijus Liutkevičius, Kristina Šliavaitė	II paralelinė sesija (324 auditorija) Moderatorius: Stasys Stirbinskas Diskutantės: Ieva Dryžaitė, Aušra Rimaitė	
	Kornelija Čepytė (LSMC) <i>Ethnographic research of schools and youth in Lithuania – mission (im)possible?</i> Milda Janeikaitė (VU) <i>Islamiška apranga ir hidžabas: musulmonių moterų Lietuvoje perspektyva</i> Greta Lozoraitytė (VU) <i>Pasirengimas motinystei: dulų veiklos ypatumai</i> Emilija Jacevičienė (VDU) <i>XX amžiaus 10-ojo dešimtmečio Lietuvos vaikų kiemo žaidimai</i> Morta Vidūnaitė (VDU) <i>Lietuvos katalikų ir liuteronių moterų veikmė ir lyderystė be ordinacijos</i>	Giedrė Baltrušytė-Vavilova (LRT) <i>Žurnalistika akistatoje su melagingomis naujienomis ir mažėjančiu visuomenės pasitikėjimu profesionalia naujienų žiniasklaida COVID-19 pandemijos metu: Lietuvos atvejis</i> Arnas Ulba (VDU) <i>Korupcijos Lietuvos politikoje diskurso Lietuvos žiniasklaidoje: tendencijos ir bruožai</i> Guoda Mockaitė (VDU) <i>Karinė ir politinė strateginė komunikacija: Rusijos ir Lietuvos 2023 m. atvejo analizė</i> Monika Maminskaitė (VDU) <i>Real and perceived voting costs: Lithuanian emigrants' discourses on external voting difficulty</i> Evelina Juchnevičiūtė (VDU) <i>Lytis ir nacionalizmas Lietuvoje: Politinės partijos „Nacionalinis susivienijimas“ atvejis</i> Artsiom Semezhan (VDU) <i>Convergence and distance in international relations: the case of Belarus and European Union</i>	
12.25-13.30	Pietų pertrauka		
13.30-15.05	III paralelinė sesija (323 auditorija) Moderatorius: tba. Diskutantės: Rasa Indriliūnaitė, Giedrė Baltrušaitytė	IV paralelinė sesija (324 auditorija) Moderatorė: Morta Vidūnaitė Diskutantai: Jurga Bučaitė-Vilkė, Vylius Leonavičius	V paralelinė sesija (325 auditorija) Moderatorė: Evelina Juchnevičiūtė Diskutantės: Kristina Šliavaitė, Milda Ališauskienė
	Miroslavas Seniutis, Donata Petružytė, Laura Griciūtė (VU) <i>Stiprybėmis paremta socialinio darbo požiūrio pritaikymas: proto negalių turinčių asmenų ir gatvės jaunuolių bendros stovyklos atvejo analizė</i> Inesa Skapaitė (VU) <i>Žmonių su negalia smurto patirtys romantiniuose santykiuose: autoetnografinis tyrimas</i>	Neringa Gaubienė (VU) <i>Žmogaus sąveika su dirbtinio intelekto technologija</i> Rima Prosevičiūtė (KTU, Kėdainių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras) <i>Klimato kaitos keliamų pavojų visuomenės sveikatai valdymo Lietuvoje vertinimas</i> Kamilė Botyriūtė (LSMC) <i>Nesaugus užimtumas Lietuvos ir Europos</i>	Niraj Bhandari (Kathmandu University, Nepal) <i>Secularism in Nepal: State Behavior and People's Perception</i> Natalia Polishchuk (LSMC) <i>Postmemory narratives of the descendants of exiles as an attempt of overcoming historical trauma: phenomenology and methodology of study</i>

	<p>Greta Pukenytė (VDU) <i>Jaunų suaugusiųjų socialinė branda: lūkesčiai ir iššūkiai</i></p> <p>Karolis Bareckas (VDU) <i>Bėgiojančių asmenų patirtys ir bėgikų socialinės tapatybės formavimasis Lietuvoje</i></p>	<p><i>Sąjungos tarptautinės migracijos kontekste</i></p> <p>Viktoras Andrejevas (Sumanaus kaimo bendruomenių asociacija) <i>Viešosios paslaugos Lietuvos savivaldoje: galios santykių lauko analizė</i></p>	<p>Alsu Saakjan (VDU) <i>Fertility intentions of migrants in the context of acculturation: the case of sub-Saharan African immigrants in Lithuania</i></p> <p>Rauf Aslanov (VDU) <i>Literature in Review: Prospects for Research in Ukrainian Refugee and Migrant Literature</i></p> <p>Olujimi Victoria Atinuke (VDU, University of Ibadan, Nigeria) <i>Market Women Saving Strategies as a Panacea for Business Growth in Informal Sector Development in Bodija International Market, Ibadan, Oyo state Nigeria</i></p>
15.05-15.20	Kavos pertrauka		
15.20-16.20	<p>Apskritojo stalo diskusija (323 auditorija) LGBTIQ+ universitete: kaip galime kartu kurti įtraukią akademinę aplinką?</p> <p>Tarptautinio projekto „Įtraukūs universitetai, vedantys į įtraukią visuomenę“ (INCLUSIES) tyrimo rezultatų ir įtraukčių praktikų mokymų programos pristatymas, kurį papildys apskritojo stalo diskusija apie įtraukios ir saugios studijų, darbo ir tyrimų aplinkos kūrimą.</p> <p>Dalyvauja: dr. Gintarė Pocė (VDU, INCLUSIES projekto tyrėja), Laura Lapinskė (VDU Lygių galimybių koordinatorė), Kristina Juodišiūtė (KTU Organizacijos vystymo projektų vadovė), Ieva Vengrovska (Lietuvos studentų sąjungos viceprezidentė), Rasa Katinaitė (VDU Psichologijos katedros doktorantė, Lietuvos Psichologų Sąjungos LGBTQAI+ psichologijos grupės narė).</p> <p>Diskusiją moderuoja prof. dr. Milda Ališauskienė (VDU, INCLUSIES projekto vadovė Lietuvoje).</p>		

PLENARINIS PRANEŠIMAS.

9:45-10:30

Prof. dr. Şevket Benhür Oral

**Vytautas Kavolis Interdisciplinary Research Institute, Vytautas Magnus
University, Kaunas**

Ontology of Ambiguity, the Information Regime, and the Achievement Subject

The philosophical notion of *ambiguity of being* concerns the co-immanence of negativity and positivity, where both persist simultaneously and perpetually as co-absolutes. The affirmative and the negative entail reciprocally. In other words, one is not the condition of possibility of the other. They mutually permeate. They are not merely polarized to be resolved dialectically in some form of happy synthesis or disseminated non-dialectically as a play of differences. Each persists interminably in and as the other, that is, they are in/distinguishable. Byung-Chul Han, the South Korean-born German philosopher and cultural critic, identifies the information regime as a state characterized by an excess of positivity—marked by hyperstimulation, overachievement, overproduction, and overcommunication—which tends to erode the ambiguity of being with severe consequences. The presentation explores the ramifications of this erosion and provides examples to underscore its significance for today's subjects.

I PARALELINĖ SESIJA.

10:45–12.20

Moderatorius: Benediktas Gelūnas

Diskutantai: Eugenijus Liutkevičius, Kristina Šliavaitė

Ethnographic research of schools and youth in Lithuania – mission (im)possible?

Kornelija Čepytė¹

To the conference audience, I would like to present my doctoral research project and discuss methodological challenges related to conducting research in schools and with underage participants.

The growing ethnic diversity of students in Lithuanian public schools due to immigration, the war in Ukraine and political pressure for Russian schools are a rarely discussed topic in an educational context. Challenges that non-Lithuanian students potentially face in schools where Lithuanianess remains the norm and value is not seen as part of the broader inclusive education effort. In my dissertation, using ethnography as the primary research strategy, I plan to explore everyday life of Lithuanian public school to understand how ethnic diversity of students and inclusion are perceived, negotiated and managed in school culture and practices and how it influences the experiences of students from non-Lithuanian backgrounds. I seek to take a deep look into the culture of the Lithuanian general education school and, at the same time, illuminate the experiences of the little-researched part of the society – immigrant and ethnic minority youth. However, conducting an ethnographic study in school and with underage participants presents a considerable methodological challenge in itself. How to conduct such research ethically following the procedures and at the same time stay true to the method is the question I am currently trying to answer.

¹ I k. doktorantė, Lietuvos socialinių mokslų centras, Sociologijos institutas, Vilnius.

Islamiška apranga ir hidžabas: musulmonių moterų Lietuvoje perspektyva

Milda Janeikaitė²

Apranga yra svarbus žmogaus gyvenimo aspektas. Kadangi skiriasi žmonių kultūros ar išpažįstamos, skiriasi ir jų apranga. Apranga ir su ja susijusios nuostatos atskleidžia tai, kas priimtina tam tikroje kultūroje ar religijoje ir kas ne. Verta paminėti, kad apranga yra susijusi su kūniškumu, kai socialiniu lygmeniu kūnas yra konstruojamas ir kontroliuojamas, kai jis patenka į kultūrinę ar religinę erdvę. Tai siejasi su tuo, kad aprangos klausimas gali glaudžiai sietis su lyčių rolėmis ir normomis. Islame taip pat yra deklaruojamos nuostatos, susijusios su apranga. Šios religijos mokyme akcentuojama kuklios aprangos svarba, kuri siejasi su terminu awra', apimančiu privačias žmogaus kūno dalis. Islamiškos aprangos kontekste dažnai dominuoja hidžabo tema. Pastebima, kad hidžabo dėvėjimas gali išprovokuoti stiprias reakcijas visuomenėje, kurios apima pasibjaurėjimą ar atskirtį. Diskusijose apie moterų sprendimą dengti savo kūną Europoje pasitelkiami poreikio išgelbėti musulmones naratyvai, kuriuose persipina užuojauta ir poreikis minimalizuoti religijos simbolius viešojoje erdvėje. Į diskursą įtraukiama viktimizacija, teigiant, jog moterys, kurios dengia savo kūnus, tarsi apriboja save. Yra manoma, kad hidžabas sukuria palankią terpę moterų diskriminacijai bei simbolizuoja lyčių lygybės principo pažeidimą. 2023-10 – 2024-04 mėn. buvo įgyvendinamas Lietuvos mokslo tarybos finansuojamas projektas „Islamiškojo moters įvaizdžio ypatumai ir raiška: musulmonių Lietuvoje perspektyva“ (P-ST-23-158), kurio kontekste buvo tiriamas islamiškos aprangos ir hidžabo klausimas, atliekiant pusiau struktūruotus giluminius interviu su musulmonėmis Lietuvoje. Šio pranešimo tikslas yra atskleisti, kaip musulmonės moterys, dalyvavusios tyrime, suvokia islamišką aprangą ir hidžabą.

² 2 k. Šiuolaikinių Azijos studijų magistro programos studentė, Azijos ir transkultūrinių studijų institutas, Vilniaus universitetas, Vilnius.

Pasirengimas motinystei: dulų veiklos ypatumai

Greta Lozoraitytė³

Perėjimas į motinystę yra vienas iš didžiausių pokyčių moters gyvenime ir tai neretai gali sukelti didelių iššūkių (Nelson, 2003). Dėl atsirandančio motinos vaidmens moteris gali patirti tapatybės pokyčius, į savo gyvenimą ji turi integruoti naujas, su vaiko priežiūra susijusias funkcijas, išgyventi socialinės aplinkos bei jos dinamikos pokyčius, atidėti ar sustabdyti karjerą, nerimauti dėl pastarosios perspektyvų ateityje. Be to, tapsmą motina gali lydėti ir daugiau sunkumų, tokių kaip netektys (pvz. persileidimas), gimdymo traumos, pogimdyvinė depresija ir t.t. Akivaizdu, jog šiame etape moteriai reikia palaikymo ir pagalbos – būtent tai ir siūlo dulos. Dula – moteris, kuri teikia nuolatinę ir nepertraukiamą paramą viso gimdymo metu (gali teikti pagalbą ir nėštumo metu ir/arba laikotarpiu po gimdymo). Ji nėra nei gydytoja, nei slaugytoja ar akušerė (t.y. neatlieka medicininių intervencijų), taip pat nepakeičia vyro ar kitų šeimos narių, kurie gali dalyvauti gimdyje, vaidmens (Campbell ir kiti, 2006 p.456 cit. pg. Gilliland, 2002; Hunter, 2002).

Šiame pranešime bus pristatomi bakalauro darbo pirminiai duomenys, atskleidžiantys dulų bendruomenės veiklos Lietuvoje ypatybes. Aptariama dulų įtaka kuriant saugios motinystės patirtis: per kokias praktikas yra suteikiamas įvairiapusis moters palaikymas, informacijos suteikimas, kaip dula moteriai padeda išsigryninti motinos tapatybę, kaip pereinamuoju laikotarpiu įtraukiama moters artima aplinka.

³ IV k. Sociologijos bakalauro studijų programos studentė, Vilniaus universitetas, Vilnius.

XX amžiaus 10-ojo dešimtmečio Lietuvos vaikų kiemo žaidimai

Emilija Jacevičienė⁴

Vaikų kiemo žaidimai moksliniuose tyrimuose iki šiol nėra išskirti kaip atskira žaidimų rūšis, veikiau priskiriami bendriems vaikų žaidimų variantams. Tačiau daugelio sąmonėje žodžių junginys *kiemo žaidimai* yra susiformavęs ir susijęs su tam tikrais, specifiniais vaizdiniais ir vyksmais, turinčiais bendrą lokaciją – kiemą. Net ir kiemas *per se* veikiau nurodo žaidimų pobūdį, o ne konkrečią jų vyksmo vietą. Galima pastebėti, kad nors vaikų kiemo žaidimų pagrindas tūkstantmečius išlieka panašus ir lengvai atpažįstamas, XX ir XXI amžių sandūroje egzistuoja nemažas šių žaidimų pavadinimų ir eigos variantų kiekis. Analizuojant autorės surinktus 103 anketos pateikėjų atsakymus randama dešimtys įvairiausių slėpynių, gaudynių, žaidimų su kamuolių variacijų, o jų skirtingi pavadinimai dažnai kelia diskusijas ir internetinėje erdvėje. Žaidimų pavadinimų variantiškumas leidžia braižyti lingvistinį žemėlapij, kuriame ryškėja ir tam tikrų žaidimų pavadinimų regioniškas, pavyzdžiui: 82 procentai pateikėjų iš Vilniaus rajono nurodė naudoję *stuku stuku* pavadinimą vienam iš slėpynių žaidimų, 76% pateikėjų iš Kauno rašė šį vadinę *tuku tuku*, o 90% pateikėjų iš Klaipėdos – *tuki tuki*. taip pat randama ir kitų šio žaidimo pavadinimų, ne taip ryškiai priklausančių nuo konkretaus regiono: *skiniukas, šakalynė, bramukas, pagaliukas, skalibambam, paličkom, užkaltukas*. Šitokios žaidimų pavadinimų įvairovės išsivystimas mažiau nei per šimtmetį parodo kokia svarbi tai vaikų kultūros dalis, kuri pamažu pradeda nykti.

⁴ II k. Lyginamųjų kultūrų magistrantūros studijų studentė, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

Lietuvos katalikų ir liuteronių moterų veikmė ir lyderystė be ordinacijos

Morta Vidūnaitė⁵

Šiame pranešime pateikiama preliminarių rengiamo disertacinio tyrimo „Moterų lyderystė Lietuvos Romos katalikų ir evangelikų liuteronų bažnyčiose“ lauko tyrimo (kokybinių, pusiau struktūruotų interviu su evangelikėmis liuteronėmis) rezultatų analizė. Atskleidžiama, ar ir kaip tikėjimas Dievu įgalina religingas (pamaldžias, t.y., praktikuojančias) moteris lyderystei.

Nei katalikės, nei liuteronės Lietuvoje nėra ordinuojamos, tačiau šis preliminarus tyrimas parodo, kad abejuose bažnyčiose moterys susikuria įvairias nišas savo lyderystei ne tik bažnyčioje, bet ir už jos ribų – profesiniame gyvenime, šeimoje, asmeniniame gyvenime, visuomenėje ir kitur.

Lietuvos katalikų ir liuteronių moterų naratyvai atskleidžia unikalias moterų biografijas ir asmenybes bei jų lyderysčių įvairovę: nereta moteris turėjo ne vieną karjerą ar užsiima keliomis lyderystėmis: bažnyčioje, profesinėje veikloje, visuomeninėje ar socialinėje veikloje, viską dažnai derindamos su šeimos įsipareigojimais.

Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčia yra unikali istorinė Lietuvos religinė mažuma, kurioje istorškai moterys lyderiauja daugiausia įsitraukdamos į muzikines veiklas (vadovaudamos ar dainuodamos chore ir vargonuodamos) bei vaikų religiniame ir muzikiniame ugdyme. Moterų liuteronių naratyvai atskleidžia, kokia joms svarbi yra liuteroniška tapatybė, ką joms reiškia būti liuteronė, o tai gali būti kaip gyvenimo būdas, kaip aktyvi veikla bažnyčioje, kurią kaip įprotį moterys neša iš kartos į kartą, reguliariai lankydamos bažnyčią, aktyviai dalyvaudamos kasdienėje liuteronų bendruomenės ir vietinių bažnyčių tarybų veikloje, chore ar vaikų edukacijoje ir kitur. Galima sakyti, kad nemažai moterų liuteronių dirba „tris pamainas“ – savo profesinėje karjeroje, namuose ir bažnyčioje, nes dalyvavimas bažnyčios veikloje daugeliui yra svarbi liuteroniškos tapatybės dalis.

Preliminarus tyrimas rodo, kad nors religingos moterys (tiek liuteronės, tiek katalikės) gali turėti labiau konservatyvias ar liberalias pažiūras, tačiau apie tai, kaip tikėjimas Dievu jas įgalina, daugelis kalba pakankamai panašiai: jis joms suteikia gyvenimo pagrindą, moralines gaires, ramybę ir prasmę.

⁵ III k. doktorantė, VDU Sociologijos katedra ir Vytauto Kavolio tarpdisciplininių tyrimų institutas, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

II PARALELINĖ SESIJA.

10:45–12:20

Moderatorius: Stasys Stirbinskas
Diskutantės: Ieva Dryžaitė, Aušra Rimaitė

Žurnalistika akistatoje su melagingomis naujienomis ir mažėjančiu visuomenės pasitikėjimu profesionalia naujienų žiniasklaida COVID-19 pandemijos metu: Lietuvos atvejis

Giedrė Baltrušaitytė-Vavilova⁶

Nors Lietuva "Freedom in the World 2023" reitinge įvertinta kaip "laisva" ir surinko 89 balus iš 100, pasitikėjimas žiniasklaida Lietuvoje iš šeštos vietos Europoje nukrito į rekordines žemumas pandemijos metu (Vilmorus, 2023), kai dezinformacijos ir netikrų naujienų banga buvo tokia didelė, kad Pasaulio sveikatos organizacija paskelbė, jog pasaulis susiduria ne tik su pandemija, bet ir su "infodemija" (Richtel, 2020).

Pristatomo tyrimo (tema: "Žurnalistika akistatoje su melagingomis naujienomis ir mažėjančiu visuomenės pasitikėjimu profesionalia naujienų žiniasklaida COVID-19 pandemijos metu: Lietuvos atvejis") tikslas - ištirti, kaip Lietuvos žurnalistai suvokia, kaip žurnalistiką paveikė COVID-19 pandemija, ir kaip jie suvokia savo vaidmenį kovojant su melagingomis naujienomis ir atgaunant visuomenės pasitikėjimą. Taip pat siekta išsiaiškinti, su kokiais profesiniais vaidmenimis žurnalistai Lietuvoje save labiausiai tapatina ir kokios įtakos iš Shoemaker ir Reese Hierarchinio įtakos modelio jiems daro didžiausią poveikį. Tyrimas remiasi 51 žurnalisto iš pagrindinių Lietuvos redakcijų užpildytu klausimynu.

Be kita ko, bus pristatomas autorės sukurtas "įtakų žurnalistų vaidmenims modelis", kuris parodo, kaip įvairios įtakos gali sąveikauti su kiekvienu iš normatyvinių, kognityvinių, praktikuojamų ir naratyvinių žurnalistų vaidmenų, kuriuos aprašė Hanitzsch'as. Pagrindinė išvada yra ta, kad nėra didelio skirtumo tarp žurnalistų vaidmenų suvokimo ir jų deklaruojamų priemonių kovojant su melagingomis naujienomis ir stengiantis susigrąžinti visuomenės pasitikėjimą žiniasklaida. Kaip matyti iš analizės, visoms šešioms Claudia Mellado pristatytoms žurnalistų vaidmenų atlikimo dimensijoms įtaką daro visi penki Hierarchinio įtakos modelio įtakos lygiai.

⁶ LRT žurnalistė, Vilnius.

Korupcijos Lietuvos politikoje diskurso Lietuvos žiniasklaidoje: tendencijos ir bruožai

Arnas Ulba⁷

Žiniasklaida nevengia naujienų pateikti subjektyviai. Žurnalistų pateikiama naujiena per emociją, išgyvenimą yra pati geriausia, nes vartotojui sukeliama nostalgija, malonūs pojūčiai, o kartais priešingai – pyktis ir pasibjaurėjimas. Stipri emocija – tai garantas, kad vartotojas grįš vis dažniau būtent į tą medijų tašką, kuris jam suteikė šiuos pojūčius. Žiniasklaidai tenka sudėtinga užduotis – perteikti informaciją nešališkai ir objektyviai bei pritraukti skaitytoją. Informacinės technologijos šiuo metu daro įtaką kiekvienam iš mūsų tiek asmeniniame gyvenime, tiek darbo aplinkoje. Jos tampa vis išmanesnės, taigi, nenuostabu, kad informacinių technologijų galia neaplenks ir žiniasklaidos srities. Pranešimo metu, iškelsiu hipotezę, kaip informacinės technologijos paveiks žiniasklaidos diskursą ateity, kaip akimirksniu generuojami tekstai, vaizdo įrašai bei nuotraukos papildo ar net pakeičia žmogaus atliekamą darbą. Šios tendencijos daugiau ar mažiau pastebimos visose žiniasklaidos kategorijose bei rūšyse – televizija, internetiniai žiniasklaidos portalai, radijas, žiniasklaidos socialinės medijos. Pranešimo metu aptarsiu vykdomo tyrimo – korupcijos Lietuvos politikoje diskurso Lietuvos žiniasklaidoje tendencijas ir esminius bruožus 2014-2024m. laikotarpyje, kokios pagrindinės temos buvo akcentuojamos žiniasklaidoje, kaip keitėsi žiniasklaidos formuojamas turinys vartotojui, kokie aspektai ilguoju laikotarpiu išliko ryškiausi, kaip žiniasklaidoje buvo formuojamas diskursas. Taip pat, pristatysiu, kokios pagrindinės temos dominuoja žiniasklaidos diskurse, kurie veikėjai, politinės partijos ar politiniai lyderiai minimi ir atsiduria diskurso epicentre bei kaip tie politiniai lyderiai yra pristatomi žiniasklaidos diskurse vartotojui.

⁷ Politikos studijos, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetas, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

Karinė ir politinė strateginė komunikacija: Rusijos ir Lietuvos 2023 m. atvejo analizė

Guoda Mockaitė⁸

Strateginė komunikacija yra palyginti nauja socialinių mokslų sritis, paremta strateginės komunikacijos samprata, kuri yra strategijos valdymo ir komunikacijos sankirta. Nepaisant to, kad Strateginės komunikacijos konceptas yra sąlyginiai naujai apibrėžtas, komunikacija tuo tarpu jau egzistavo Senovės civilizacijos laikais, kuri jau tada buvo diplomatijos ir karinės praktikos įrankis siekiantis paveikti visuomenės požiūrį. Su laiku, ypač atsirandant ir tobulėjant ryšio technologijoms, komunikacija tapo pagrindiniu įrankiu konfliktuose, tokiuose, kaip I ir II Pasaulinis karas bei Šaltasis karas. Šių konfliktų metu propaganda tapo ginklu siekiančiu paveikti visuomenę taip gaunant jos palaikymą arba kaip tik su tikslu sukelti chaosą. Po 9/11 teroristinių išpuolių Amerikoje, vyriausybė nusprendė permąstyti ir patobulinti savo komunikaciją taip padėdami pradžia Strateginės komunikacijos koncepto formavimuisi. Ko pasekoje, 2014 m. NATO įsteigė NATO Strateginės Komunikacijos Kompetencijos centrą, kuris tapo atsakingas už Aljanso valstybių Strateginės komunikacijos įgyvendinimą ir apibrėžė, kad strateginė komunikacija yra suprantama kaip holistinis mąstymas, kuriuo siekiama suprojektuoti politiką, kad būtų galima priimti sudėtingus ir veiksmingus sprendimus, kurie turės ilgalaikę ir didžiulę įtaką konkurencingoje aplinkoje. Atsižvelgiant į įvykius vykstančius kaimynystėje, akivaizdu, kad Lietuva atsiduria nepalankioje aplinkoje, kurioje susiduria su Rusijos skleidžiama propaganda, dezinformacija, kibernetinėmis ir informacinėmis atakomis, todėl Strateginė komunikacija šioje kovoje yra svarbus ginklas kovojant su agresore. Lietuvoje Strateginė komunikacija yra organizuojama ir įgyvendinama politiniu ir kariniu lygmeniu, todėl šio darbo tikslas yra ne tik supažindinti kaip strateginės komunikacijos konceptas susiformavo, bet pristatyti kaip strateginė komunikacija yra organizuojama ir įgyvendinama Lietuvoje, lygiagrečiai atliekant interviu su sričių specialistais, taip siekiant išsiaiškinti kokios buvo 2023 Rusijos sukeltos didžiausias informacines atakos ir kaip Lietuva jas suvaldė.

⁸ IV k., Tarptautinės politikos ir vystymosi studijų bakalauro studijų programos studentė, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetas, Vytauto Didžiojo Universitetas, Kaunas.

Real and perceived voting costs: Lithuanian emigrants' discourses on external voting difficulty

Monika Maminskaitė⁹

This study delves into the voting behaviours of Lithuanian emigrants, uncovering the tangible and perceived barriers to their electoral participation. Given Lithuania's notable decline in voter turnout due to high rates of emigration, this research offers crucial insights into the challenges faced by diasporas worldwide in engaging with their home country elections. It reveals that actual logistical and bureaucratic hurdles, such as inaccessible polling stations and complex registration processes, significantly deter emigrants from voting. Moreover, the study brings to light the substantial impact of emigrants' perceptions of these voting difficulties. These perceptions, whether grounded in reality or not, play a critical role in influencing their willingness to participate in the electoral process.

The findings advocate for policy interventions that aim to mitigate both the real and perceived obstacles to voting. This involves not only simplifying the voting procedure but also actively working to shift emigrant perceptions through informative campaigns and making electoral services more accessible. Additionally, the introduction of a novel theoretical framework for analysing voting costs and benefits marks a significant advancement in the field, offering a comprehensive lens for understanding voter engagement and informing policy design across various contexts. By highlighting the importance of a holistic approach to electoral policy that accommodates the unique needs of the diaspora, the study underscores the potential to enhance democratic participation across borders, paving the way for more inclusive and effective electoral systems globally.

⁹ Vytauto Kavolio tarpdisciplininių tyrimų instituto Vytauto Didžiojo universitete tyrėja, podoktorantūros stažuotoja (tyrimas atliktas doktorantūros Kembridžo universitete metu).

Lytis ir nacionalizmas Lietuvoje: Politinės partijos „Nacionalinis susivienijimas“ atvejis

Evelina Juchnevičiūtė¹⁰

Pastaraisiais metais Lietuvos viešojoje erdvėje vyko intensyvūs debatai susiję su Stambulo konvencijos ratifikavimu, lyčiai neutralios civilinės sąjungos įstatymo priėmimu ir privalomo lytinio švietimo įvedimu mokyklose. Tačiau šios iniciatyvos buvo atmestos dėl skelbiamo nesuderinamumo su lietuvių nacionaline kultūra, o debatuose prieš jų priėmimą aktyviai pasisakė įvairūs vieši aktoriai. Šio pranešimo tikslas yra aptarti lyties suvokimą iš nacionalistinės politinės partijos „Nacionalinis susivienijimas“ perspektyvos bei pristatyti, koks lyčių santykių modelis yra siūlomas partijos viešajame diskurse. Lytis (angl. *gender*) yra suvokiama kaip „simboliniai klijai“, apjungiantys priešpriešą įvairioms su lyčių klausimais susijusioms iniciatyvoms bei euroskeptiškas, antiliberalias ir antikomunistines pažiūras. Šiame tyrime yra analizuojami politinės partijos „Nacionalinis susivienijimas“ vieši pareiškimai, naudojamas kritinės diskurso analizės metodas. Interpretuojant duomenis yra remiamasi lyties ir nacionalizmo sąveikos teorinėmis prielaidomis bei idėjomis apie familizmą posovietinėje erdvėje. Šis tyrimas yra svarbus atsižvelgiant į platesnį Europos kontekstą, kurį charakterizuoja prieš įvairias su lyčių klausimais susijusias iniciatyvas nukreiptas „antigenderistinis“ socialinis judėjimas ir kraštutinių dešiniųjų partijų stiprėjimo tendencija. Tyrimo pagrindu yra rengiama publikacija.

¹⁰ II k. doktorantė, Sociologijos katedra, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

Convergence and distance in international relations: the case of Belarus and European Union

Artsiom Semezh ¹¹

By the time Belarus gained independence in 1991, the dynamics of Belarusian-European relations showed a clear convergence. However, with the advent of the new century and Lukashenko coming to power in 1994, the dynamics show unstable indicators both in political contacts and in the economy. This is caused, first of all, by numerous violations of the Constitution by the Belarusian authorities, limited political and economic reforms and constant violations in the field of human rights. Secondly, colossal dependence on Russia as an ally in all areas of foreign policy. Thirdly, the Belarusian authorities have constant uncertainty about which vector to move in, but, as today's practice shows, the European vector occupies second, if not third place. Unfortunately, over a 20-year period, the parties have failed to reach a general consensus and establish a stable situation in the region. Following the rigging of the 2020 presidential election and the ensuing massive crackdown on civil society and independent media, the EU Foreign Affairs Council adopted new Conclusions on Belarus, outlining EU policy towards Belarus. In accordance with these findings, an in-depth analysis of the relationship between the EU and Belarus was carried out, and all assistance to Belarus was accordingly recalibrated by the authorities towards the Belarusian society. Since then, the EU has gradually introduced restrictive measures against Belarus, and official Minsk has responded in kind. The beginning of 2024 shows a further collapse of contacts, demonstrating a transition to greater distance, accompanied by information and sanctions wars that continue to this day.

¹¹ Master student, Faculty of Political Science and Diplomacy, Vytautas Magnus University, Kaunas.

III PARALELINĖ SESIJA.

13:30–15:05

Moderatorius:

Diskutantės: Rasa Indriliūnaitė, Giedrė Baltrušaitytė

Stiprybėmis paremto socialinio darbo požiūrio pritaikymas: proto negalią turinčių asmenų ir gatvės jaunuolių bendros stovyklos atvejo analizė

Miroslavas Seniutis, Donata Petružytė, Laura Gričiūtė¹²

Mokslinėje literatūroje galima rasti daug publikacijų apie stiprybėmis pagrįstą teorinę perspektyvą socialiniame darbe. Jos pagrindinė mintis - dauguma (jei ne visi) pažeidžiamų asmenų ne tik stokoja, bet ir yra savaip turtingi, galintys duoti, galintys įnešti savitą indėlį į bendrąjį visuomenės gėrį bei padėti kitiems. Visgi pasigendama publikacijų, kurios būtų orientuotos į praktinius šio teorijos pritaikymus. Todėl šiuo tyrimu siekiama išnagrinėti skirtingų klientų grupių derinimo patirtis socialinės pagalbos procese, atskleidžiant proto negalią turinčių asmenų ir gatvės jaunuolių tarpusavio sąveikos abipusę naudą reguliariai vykusiose bendrose stovyklose.

Tyrimui atlikti pasirinkta klasikinės grindžiamosios teorijos strategija. Paimti 8 nestruktūruoti ir pusiau struktūruoti interviu iš dviejų organizacijų atstovų (darbuotojų, savanorių, klientų), dalyvavusių bendrose stovyklose.

Išanalizavus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad stovyklose bendrų veiklų metu kuriasi abipusiai įgalinantys gatvės jaunuolių ir proto negalią turinčių asmenų santykiai. Pastebėta, kad iš vienos pusės, proto negalią turinčių asmenų socialinių ryšių tinklo plėtimas padeda tobulinti jų bendravimo kompetencijas. Kita vertus, proto negalią turinčių asmenų autentiškumas tampa dovana daug sunkumų ankstyvame socialiniame gyvenime patyrusiems gatvės jaunuoliams. Besąlygiško priėmimo patirties ir tokių proto negalią turinčių asmenų charakterio bruožų kaip betarpiškumas, tikrumas, humoro jausmas veikiami gatvės jaunuoliai atliepia proto negalią turinčių asmenų iniciatyvą kurti santykį įveikdami bendravimo įgūdžių trūkumą, stereotipinį mąstymą, tendencijas izoliuotis nepažįstamos tikrovės akivaizdoje, pasyvumą mezgant santykius ir uždarumą. Tai prisideda prie jų savivertės reabilitacijos, o kartu ir probleminio elgesio formų koregavimo, padeda atskleisti gatvės jaunuolių gerąsias savybes: jautrumą, švelnumą, atidumą, atvirumą.

¹² Socialinio darbo ir socialinės gerovės katedros docentas, Vilniaus universitetas, Vilnius; Socialinio darbo ir socialinės gerovės katedros docentė, Vilniaus universitetas, Vilnius; I k., Socialinio darbo bakalauro studijų studentė, Vilniaus universitetas, Vilnius.

Žmonių su negalia smurto patirtys romantiniuose santykiuose: autoetnografinis tyrimas

Inesa Skapaitė¹³

Asmenys su negalia – viena iš pažeidžiamiausių visuomenės grupių, o saugi ir sveika erdvė jų artimoje aplinkoje, įskaitant ir romantinius santykius, yra itin svarbus jų gyvenimo kokybę lemiantis veiksnys. Užsienio šalyse atlikti tyrimai liudija, kad asmenys su negalia patiria intensyvesnį smurtą nei analogiškas sociodemografines charakteristikas turintys asmenys be negalios. Visgi tyrėjai sutaria, kad smurtas romantiniuose santykiuose asmenų su negalia gyvenime sulaukia mažai mokslininkų dėmesio. Tad šio tyrimo tikslas - išnagrinėti asmenų su negalia smurto patirtis romantiniuose santykiuose, atskleisti galimas šio reiškinio priežastis ir pasekmes. Tikslui pasiekti pasirinktas autoetnografinio tyrimo metodas (pagal M. Méndez, 2013). Jis atliktas pasitelkiant asmeninius lauko užrašus ir interaktyvius interviu. Pagrindinė tyrimo dalyvė - darbo autorė. Interaktyviuose interviu dalyvavo 4 negalią turintys asmenys, išgyvenantys ar išgyvenę disfunkcinius romantinius santykius. Tyrimas atskleidė, kad tyrime dalyvavę asmenys su negalia užmezga santykius su turinčiais psichikos sveikatos problemų. Asmenys su negalia, išgyvenę disfunkcinius santykius, vėliau patys susiduria su psichikos sveikatos problemomis ir įgyja nematomas negalias. Tyrimo dalyvių interviu analizė atskleidė, kad asmenų su negalia buvimą smurtiniuose santykiuose sąlygoja vienatvės baimė, žema savivertė, susiformavusi vaikystėje. Smurtiniai santykiai gali paskatinti imtis žalingos veiklos – vartoti alkoholį, psichoaktyvias medžiagas ar būti priklausomais nuo greitojo maisto, sekso ar partnerio. Asmens su negalia jautrumas ir kasdieniai sunkumai, susiję su negalia, įgalina, viena vertus, empatiškai žvelgti į partnerio/smurtautojo elgesį, kita vertus, vertinti jį kritiškai, pripažįstant neigiamus

¹³ IV k., Socialinio darbo ir socialinės gerovės katedra Vilniaus universitetas, Vilnius.

Jaunų suaugusiųjų socialinė branda: lūkesčiai ir iššūkiai

Greta Pukenytė¹⁴

Šiuolaikinėje visuomenėje jaunas suaugęs asmuo patiria daug išgyvenimų, susijusių su pokyčiais pereinant iš akademinės aplinkos į darbo rinką, savarankišką gyvenimą atskirai nuo tėvų bei formuojant naujus santykius su kitais individualiais. Besiformuojanti suaugystė (*angl. emerging adulthood*) – raidos periodas nuo 18 iki 25 metų amžiaus, išskirtinis demografiniu, subjektyviu ir tapatybės tyrinėjimo požiūriu (Arnett, 2000). Pereinamasis laikotarpis iš paauglystės į suaugystę yra unikalus tuo, jog asmuo turi šansą tyrinėti įvairius gyvenimiškus aspektus bet neprisiimti ilgalaikės atsakomybės. S. Kraniauskienė (2023) viename iš naujausių savo darbų kalba apie tai, kad suaugystės patirtys pastaruosius keletą dešimtmečių neatitinka visuomenėje suformuotų normų ir standartinio perėjimo modelio. Nebeliko aiškios ribos tarp suaugystės ir jaunystės, nes žmonių patirtys yra per daug individualios ir nevienodos. Vis ilgiau užsitęsiantis brandos etapas parodo, jog ne visada individai pasiekia normatyviai suformuoto suaugusiojo asmens vaidmenį. Dėl pagreitėjusio gyvenimo ritmo, pasaulio kompleksiskumo, ypač miesto gyventojams atsirado įtampa dėl didėjančių galimybių ir poreikių visumos. Dabar yra juntama globalizacijos bei ekonominės sistemos kaitos įtaka, kuri nulemia didesnę brandos trajektorijų įvairovę, intensyvias permainas ir jų sukeltus nesaugumo pojūčius. Tad šiuo pristatymu bus siekiama atskleisti kaip jauni asmenys patiria ir išgyvena vaidmenų pokyčius bei kas globaliame pasaulyje jiems padeda išlikti stipriems nesaugumo bei nestabilumo būsenose. Tyrimas telkiasi ties tapimo suaugusiuoju pereinamu laikotarpiu, jo iššūkiais ir galimybėmis individų atžvilgiu.

¹⁴ IV k., Sociologijos ir antropologijos bakalauro studijų programa, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

Bėgiojančių asmenų patirtys ir bėgikų socialinės tapatybės formavimasis Lietuvoje

Karolis Bareckas¹⁵

XX a. antrojoje pusėje išpopuliarėjęs bėgimas žymi reikšmingą transformaciją visuomenės gyvenime. Sportas, kuris iki tol buvo suvokiamas kaip maksimalių rezultatų siekimas, patyrė didelį, savo malonumui sportuojančių, mėgėjų antplūdį.

Ilgą laiką viešajame diskurse dominavo komandiniai sportai – futbolas, beisbolas, krepšinis, tačiau bėgimas išėjo už organizuoto sporto ribų ir leido pavieniams asmenims užsiimti aktyvia fizine veikla. Tuo pačiu bėgimas peržengė įprastinius lyčių, socialinės klasės ir rasės vaidmenis, nes kiekvienas individas galėjo sportuoti ir dalyvauti varžybose.

Bėgikų-mėgėjų atsidavimas sportui ir didelės laiko bei pinigų sąnaudos, aukojamos šiai veiklai, leidžia traktuoti šią subkultūrą kaip itin savitą. Pradėjus bėgioti, žmonių gyvenimo būdas smarkiai pasikeičia – kasdieninis gyvenimas imamas konstruoti aplink bėgimą.

Tai ne tik keičia santykį su savimi, savo kūnu, šeima ir draugais, tačiau atveria naujus horizontus: atsiranda nauji socialiniai ryšiai, susiformuoja anksčiau neegzistavę įpročiai, dalyvaujama varžybose, sekamos bėgimo pasaulio naujienos. Į maratono lauką Lietuvoje žengia vis daugiau įvairaus pajėgumo mėgėjų, kuriems svarbesnis yra pats maratono įveikimo faktas ir socialinis kapitalas, kurį tai atneša, o ne rezultatas.

Bėgikų socialinės tapatybės analizė leidžia apibrėžti, kas tą tapatybę sudaro, kodėl žmonės pradeda bėgioti ir kas juos motyvuoja išlikti bėgimo lauke. Šiame pranešime analizuojama bėgikų-mėgėjų, įveikusių bent vieną klasikinį maratoną (42 195 m), socialinė tapatybė ir jos raiškos būdai Lietuvoje.

¹⁵ I k., Taikomosios sociologijos magistrantūros studijų programa, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

IV PARALELINĖ SESIJA.

13:30–15:05

Moderatorė: Morta Vidūnaitė

Diskutantai: Jurga Bučaitė-Vilkė, Vylius Leonavičius

Žmogaus sąveika su dirbtinio intelekto technologija

Neringa Gaubienė¹⁶

Dirbtinio intelekto (DI) atsiradimas padarė didžiulį poveikį įvairiems žmogaus gyvenimo aspektams. Toliau tobulinant DI, vis dažniau kyla susirūpinimas dėl jo galimo žmogaus teisių ir privatumo pažeidimo. Žmogaus sąveika su DI technologija tampa vis įdomesne tema, nes žmonės pradeda kurti ryšius su šia pažangia sistema. Naujos kartos algoritmai ir DI technologijos ne tik įgalina efektyviau atlikti užduotis, bet ir sudaro įspūdį, kad „bendrauja“ su naudotoju. Šios sąveikos aspektai kelia klausimus, kaip žmonės integruoja DI į savo kasdienybę ir kaip tai paveikia jų elgesį bei požiūrį į pasaulį? Labai svarbu atskleisti, kaip žmonės susiduria su nuolatiniu technologijų buvimu ir kaip tai formuoja įvairias būsenas. Šiuose santykiuose svarbu ne tik technologijos efektyvumas, bet ir žmonių emociniai, psichologiniai bei gyvenimo kokybės pokyčiai. Šiuo pranešimu būtų siekiama išryškinti šiuos aspektus, atskleisti technologinio švietimo svarbą ir pristatyti būtinybę suprasti žmogaus sąveiką su DI technologija ir jos poveikį žmonių gyvenimui.

¹⁶ Vyresnioji lektorė, Teisės fakultetas, Vilniaus universitetas, Vilnius.

Assessment of Governance of Climate Change Induced Risks to Public Health in Lithuania

/ Klimato kaitos keliamų pavojų visuomenės sveikatai valdymo Lietuvoje vertinimas

Rima Prosevičiūtė¹⁷

Human-induced climate change poses the greatest threat to public health globally, demanding urgent action and effective governance. Much research exists on climate change related health risks, but there is a gap in understanding how these risks are governed, particularly in Northern Europe. This presentation is based on the research and focuses on Lithuania, it explores the question how climate change threats to public health are managed. There are four research objectives: conceptualizing governance, conducting a systematic risk review, developing assessment methodology, and empirically analyzing governance in Lithuania. It consists of theoretical, methodological, and empirical parts. The theoretical section conceptualizes governance and health risks, leading to a conceptual model and laying the foundation for empirical analysis. Methodologically, data sources and analysis processes are detailed. Empirical analysis evaluates governance through a risk management framework and legal document analysis. The findings reveal immediate health risks in Lithuania due to climate change, emphasizing the global nature of the issue and the need for integrated international policies. It finds that while Lithuania has evolved its plans and strategies, there's a need for continued refinement of risk management and a need for a holistic approach across government agencies and stakeholders. Scrutinizing governance mechanisms and current domestic and international policies, conclusions are made about the current state of risk governance and preparedness in Lithuania, and recommendations presented for relevant government agencies to improve their strategies for tackling climate change induced public health risks.

/ Žmogaus sukelta klimato kaita kelia didžiausią grėsmę visuomenės sveikatai visame pasaulyje, todėl reikia imtis skubių veiksmų ir veiksmingo rizikos valdymo. Iki šiol yra atlikta daug tyrimų apie klimato kaitos poveikį, tačiau tik nedidelė dalis nagrinėja pavojus ir jų valdymą visuomenės sveikatai, tačiau trūksta supratimo, kaip ši rizika valdoma, ypač Šiaurės Europoje. Šis pranešimas paremtas atliktu tyrimu ir orientuotas į Lietuvą, nagrinėjantis klausimą - kaip valdomos klimato kaitos grėsmės visuomenės sveikatai. Keliami keturi uždaviniai: klimato kaitos sukeltos rizikos visuomenės sveikatai valdymo konceptualizavimas; sisteminga klimato kaitos keliamų pavojų visuomenės sveikatai Lietuvoje apžvalga; klimato kaitos keliamų pavojų visuomenės sveikatai valdymo Lietuvoje vertinimo metodikos kūrimas; empirinė analizė ir vertinimas, kaip Lietuvoje valdoma klimato kaitos keliamą riziką visuomenės sveikatai. Teorinėje dalyje konceptualizuojamas valdymas ir rizika sveikatai, sukuriamas konceptualus modelis kuris yra empirinės analizės pagrindas. Metodologiškai detalizuoti duomenų šaltiniai ir analizės procesai. Empirinė analizė įvertina valdymą per rizikos valdymo sistemą ir teisinių dokumentų analizę. Išvados atskleidžia neatidėliotinus pavojus sveikatai Lietuvoje dėl klimato kaitos, pabrėžia pasaulinį problemos pobūdį ir integruotos tarptautinės politikos poreikį. Jame nustatyta, kad nors

¹⁷ Kauno technologijos universiteto absolventė, Kėdainių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, visuomenės sveikatos specialistė.

Lietuva tobulino savo planus ir strategijas, reikia nuolat tobulinti rizikos valdymą ir vyriausybinėms agentūroms bei suinteresuotosioms šalims taikyti holistinį požiūrį. Nagrinėjant valdymo mechanizmus bei esamą vidaus ir tarptautinę politiką, daromos išvados apie esamą rizikos valdymo ir pasirengimo būklę Lietuvoje bei pateikiamos rekomendacijos atitinkamoms valdžios institucijoms tobulinti strategijas sprendžiant klimato kaitos keliamus pavojus visuomenės sveikatai.

Nesaugus užimtumas Lietuvos ir Europos Sąjungos tarptautinės migracijos kontekste

Kamilė Botyriūtė¹⁸

Reaguodama į Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 metų, 2019 metais Tarptautinė darbo organizacija teigė, kad migracijos problemos glaudžiai siejasi su darbo rinkos ir tinkamo darbo (angl. *decent work*) iššūkiais. Naujausi moksliniai tyrimai taip pat rodo augančią darbo rinkos aspektų svarbą ES migracijos kontekste: geresnės darbo sąlygos, karjeros galimybės bei aukštesni atlyginimai yra dažnos priežastys, dėl kurių emigruojama ES, ypač tarp aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų. Tačiau kiti tyrimai rodo, kad „stumiami“ išvykti prastų darbo sąlygų ir/ar karjeros perspektyvų gimtosiose šalyse, emigrantai randa tokias pat prastas ar net mažiau kokybiškas darbo sąlygas priimančiose ES šalyse. Pavyzdžiui, Vakarų Europos valstybėse, į kurias daugiau migruojama, yra labiau paplitę nestandartinės darbo sutartys – vienas svarbiausių nesaugaus darbo elementų. Ankstesniuose Lietuvoje atliktuose tyrimuose daugiau dėmesio buvo skiriama migracijos priežasčių, mastų ir integracijos problemų nagrinėjimui. Tačiau tiek Lietuvos, tiek užsienio mokslinėje literatūroje yra nepakankamai žinių apie tai, kaip sekasi migrantams palyginus su tais, kurie lieka kilmės šalyje, taip pat ir su grįžtančiais bei pakartotinai emigruojančiais. Be to, Lietuvoje trūksta kiekybinio pobūdžio tyrimų, kuriuose būtų vertinamas nesaugus užimtumas migracijos kontekste, o taip pat trūksta duomenų nesaugaus užimtumo tematikoje. Todėl, pranešimo metu bus siekiama aptarti būsimus ir galimus tyrimus šia tema, jų metodologines prieigas, siekiant įsigilinti į nesaugaus užimtumo ir migracijos tendencijų sąryšius.

¹⁸ I k. doktorantė, Lietuvos socialinių mokslų centras (LSMC), Vilnius.

Viešosios paslaugos Lietuvos savivaldoje: galios santykių lauko analizė

Viktoras Andrejevas¹⁹

Lietuvoje vykstant spartiems demografiniams pokyčiams savivaldybės susiduria su naujais ekonominiais, socialiniais bei viešųjų paslaugų efektyvumo iššūkiais, kurie reikalauja tvirų ir įrodymais grįstų sprendimų. Kai kurios savivaldoje teikiamos viešosios paslaugos visuomenei daro didelę įtaką ir lemia esminius sprendimus (pvz. statybą leidžiančio dokumento (ne)išdavimas), kai kurios daro mažesnę įtaką (pvz. paramos malkomis (ne)skyrimas). Šios viešųjų paslaugų įtakos pagrindu tarp paslaugų teikėjų ir paslaugų gavėjų formuojasi skirtingas galios santykių laukas. Mokslinėse diskusijose aptariamas galios santykių lauko fenomenas, atliekama šių laukų sociologinė analizė. Tačiau galios santykių lauko tyrimų per savivaldoje teikiamų viešųjų paslaugų prizmę, nėra daug. Ypač trūksta struktūrizuoto požiūrio ir praktinio įrankio leidžiančio apibūdinti to lauko galios santykius. Savo būsimu tyrimu būtent tokiu pjūviu ir sieksiu šį galios santykių lauką analizuoti, sukurti galios santykių Lietuvos savivaldoje žemėlapij. Tyrimo struktūra bus formuojama remiantis (1.1) galios santykių laukų teoriją (Bourdieu), neišvengiamai bus paliečiama ir (1.2) organizacijų ir biurokratijos teorija (Weber), bus (1.3) identifikuojamos konkrečios viešosios paslaugos ir jų socialinė įtaka. Tyrimo metodo pagrindą sudarytų kokybiniai interviu su (2.1) viešųjų paslaugų teikėjais ir valdytojais bei (2.2) su viešųjų paslaugų gavėjais. Empiriškai tiriant susiformavusius galios santykių lauką tarp abiejų interesų grupių, bus siekiama konstruoti šio lauko žemėlapijo koncepciją per viešųjų paslaugų socialinės įtakos prizmę. Laukiamas tyrimo rezultatas – savivaldos viešųjų paslaugų galios santykių lauko žemėlapijo koncepcija – praktinis indėlis į sprendimų socialiniams ir demografiniams iššūkiams spręsti paiešką.

¹⁹ Sumanaus kaimo bendruomenių asociacijos pirmininkas, VakeWorks AB (Švedija) Globalių sumanių kaimų duomenų inžinerijos portfelio strategas.

V PARALELINĖ SESIJA.

13:30–15:05

Moderatorė: Evelina Juchnevičiūtė

Diskutantės: Kristina Šliavaitė, Milda Ališauskienė

Secularism in Nepal: State Behavior and People's Perception

Niraj Bhandari²⁰

Scholars across the world comprehend secularism in various ways. The main motive behind the concept of secularism is to separate religion from politics and state affairs. Nepal's democratic journey from a Hindu kingdom to a secular republic is one of the most remarkable political and social developments of the twenty-first century. The Constitution of Nepal 2015 reaffirms Nepal as a secular state; however, its ambiguous definition has left the door open to disputes. This research will attempt to understand the situation of secularism from the perspective of religious institutions and study the gains and losses that have been incurred in this process of change that Nepali society has gone through. This will be qualitative research by interviewing people and government stakeholders to achieve a deeper understanding of the phenomenon being investigated, the perception of secularization in Nepal, and to establish the linkages between the social-political happenings and the interpretation of its effects by the people in their lived experiences. This study will look into several key components, including the definition and significance of secularism in the context of Nepal, secularization theories, and the perceptions of common Nepali people, and its implementation status. This will further help understand the multifaceted factors that shape the concept of secularism in Nepal.

²⁰ PhD Student, Erasmus Exchange, Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania. Home Institution – Kathmandu University, Nepal.

Postmemory narratives of the descendants of exiles as an attempt of overcoming historical trauma: phenomenology and methodology of study

Natalia Polishchuk²¹

The project looks at multiple layers of representation of displacement and overcoming the trauma of deportation in present-day Lithuania with the focus on the narratives of the Siberia-born descendants of the exiles. The interviews with them have demonstrated the potential to bring the new meanings to understanding the historical trauma of forced exile. Still the framing narrative of deportation and the myth of Siberia overshadow the private stories and leave little space for a different expression based on complex identity.

The study presents the unique voices of the third generation repatriates, while focusing on universal tools of postmemory to create a more stereoscopic view on deportation and its aftermath and a narrative space for resolution of historical trauma. The study also attempts to extend the stories of Siberian repatriates from the local Eastern European histories into a wider context of postcolonial context and interdisciplinary studies of migration, borders, frontiers and contact zones, producing unique experiences and identities.

I will present the main concepts and the research design of the study.

The author is a PhD student at the Institute of Sociology of The Lithuanian Centre for Social Sciences, located in Vilnius, Lithuania. She has background in Literature Studies, where she studied the Poetics of Jazz in American Literature and focused on the problem of creation and appropriation of one's unique voice; and in Culture Studies, where she studied the practices of Political Correctness and Affirmative Action in American Higher Education. In 2023 she completed her MA in Social Sciences at Vilnius university to study the image of Siberia and Narrative Strategies of the Siberian descendants of the Exiles. The author has mixed Polish-Ukrainian-Russian heritage, was born in Omsk, Russia, later lived and worked as an educator, researcher and administrator in Moscow (RGGU, HSE), USA (Fulbright FLTA), Germany (DAAD), Poland and Lithuania. Her research interests include postmemory, collective and personal narratives of traumatic past, narrative analysis, social myths.

²¹ Doctoral student, Institute of Sociology of the Lithuanian Center for Social Sciences, Vilnius.

Migrantų prokreaciniai lūkesčiai akulturacijos kontekste Lietuvoje: Subsaharos Afrikos imigrantų atvejis

/ Fertility intentions of migrants in the context of acculturation: the case of sub-Saharan African immigrants in Lithuania

Alsu Saakjan²²

Migrantų prokreacinių lūkesčiai yra nauja ir dar mažai ištirta tema Lietuvoje, ypatingai kalbant apie tyrimus su imigrantais iš tolimesnių šalių už Rytų bloko ribų. Šiuo tyrimu yra siekiama išsiaiškinti bei palyginti lietuvių ir iš Subsaharos Afrikos atvykusių imigrantų lūkesčius susilaukti vaikų akulturacijos kontekste. Buvo atliktas kiekybinis tyrimas, pasitelkiant internetinę apklausą ir sudarant du klausimynus – anglų ir lietuvių kalba. Klausimai apie prokreacinius lūkesčius buvo adaptuoti iš Šeimų ir nelygybių tyrimo. Kadangi yra lyginamos dvi grupės, imtį sudarė 102 lietuviai ir 80 imigrantų iš Subsaharos Afrikos, gyvenančių Lietuvoje. Apklausos buvo paleistos 2024 m. kovo 15 dieną ir sustabdytos 2024 m. balandžio 3 dieną, surinkus pakankamą kiekį respondentų. Remiantis anksčiau atliktais tyrimais, yra tikimasi, jog norai susilaukti vaikų tarp lietuvių ir iš Subsaharos Afrikos atvykusių žmonių skirsis, dėl skirtingų vykstančių demografinių procesų kiekvienoje iš šalių bei akulturacijos greičio (angl. pace) Lietuvoje. Šis tyrimas atneša naują perspektyvą į prokreacinio elgesio tyrimų lauką, kadangi migrantų iš tolimesnių šalių prokreaciniai norai ir jų kaita dar nebuvo tyrinėta Lietuvos kontekste. Tyrimas padės suprasti, kaip veiksmingai ir sparčiai Lietuvoje veikia akulturacijos procesai, bei kaip lūkesčiai susilaukti vaikų kinta migracijos ir skirtingų kultūrų kontekste

²² IV k., Sociologijos ir antropologijos bakalauro studijų programa, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

Literature in Review: Prospects for Research in Ukrainian Refugee and Migrant Literature

Rauf Aslanov²³

This presentation offers a comprehensive review of academic literature focusing on Ukrainian refugee and migrant experiences, with particular attention to insights from studies conducted in Poland and beyond. In light of the ongoing conflict and displacement in Ukraine, scholarly interest in this topic has surged, prompting a closer examination of the challenges and dynamics faced by Ukrainian refugees and migrants. Through a systematic review of existing research, this study attempts to identify key themes, methodological approaches, and gaps in the current literature.

The presentation delves into critical themes within the context of Ukrainian refugee and migrant experiences. By exploring these themes, the presentation aims to provide a deeper understanding of the multifaceted issues surrounding displacement and migration. Methodological diversity within the literature is also discussed. By synthesizing and critiquing the existing academic discourse, this presentation aims to lay the groundwork for further scholarly inquiry into Ukrainian refugee and migrant experiences and contribute to a more nuanced understanding of displacement and mobility dynamics.

Through insights gleaned from studies conducted in Poland and beyond, this presentation seeks to foster dialogue, deepen knowledge, and promote empathy towards Ukrainian refugees, ultimately contributing to more informed understanding and support initiatives.

²³ Sociology PhD Student, Vytautas Magnus University, Kaunas.

Market Women Saving Strategies as a Panacea for Business Growth in Informal Sector Development in Bodija International Market, Ibadan, Oyo state Nigeria

Olujimi Victoria Atinuke ²⁴

In recent times, changing gender relations in households have led women into active involvement in income earning tasks especially in the informal sector while continuing their domestic undertakings at home. In order to ensure sustainability and survival, people engage in different saving strategies in all economies. However, market women in Nigeria still encounter financial encumbrances thereby leading to business crash. This study would therefore examine how the market women started their businesses, their savings habit and strategies, how these modes of savings affect business growth, benefits and challenges associated with each strategy and its implications for business growths among market woman in Bodija International Market, Ibadan, Nigeria. This descriptive study will be anchored on Rational Choice Theory using qualitative method of data collection. Twenty-five In-depth interviews for market women and 5 Key Informant Interviews for financial institutions as well as stakeholders offering financial services would be used to elicit information from the respondents. Data would be transcribed and content analysed using Nvivo 14 software. Emerging from pragmatic results from the study, it is expected that women will be trained on financial literacy and management thereby empowering them as successful entrepreneurs in the informal sector. Promoting saving strategies could be a potential for women empowerment.

Keywords: Financial literacy, Informal Sector, Market, Savings, Women Empowerment.

²⁴ Doctoral Student (Erasmus, Department of Sociology, Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania. PhD Candidate, Department of Sociology, The University of Ibadan, Nigeria.

APSKRITOJO STALO DISKUSIJA.

15:20-16:20

LGBTIQ+ universitete: kaip galime kartu kurti įtraukią akademinę aplinką?

Pirmoje diskusijos dalyje bus pristatomi tarptautinio projekto „Įtraukūs universitetai, vedantys į įtraukią visuomenę“ (INCLUSIES) tyrimo rezultatai apie LGBTIQ+ asmenų patiriamus iššūkius bei įtraukių praktikų poreikį Lietuvos akademinėje aplinkoje. Taip pat šioje dalyje bus pristatoma INCLUSIES aktyvios diskriminacijos incidentų stebėsenos universitetuose mokymų programa. Antroje dalyje vyks apskritojo stalo diskusija apie įtraukios ir saugios studijų, darbo ir tyrimų aplinkos kūrimą, kurioje dalyvaus universitetų bendruomenės gerovės ir lygių galimybių koordinatorės bei studentų/čių atstovės.

Diskusijos dalyvės:

- dr. Gintarė Pocė (VDU, INCLUSIES projekto tyrėja);
- Laura Lapinskė (VDU Lygių galimybių koordinatorė);
- Kristina Juodišiūtė (KTU Organizacijos vystymo projektų vadovė);
- Ieva Vengrovskaja (Lietuvos studentų sąjungos viceprezidentė);
- Rasa Katinaitė (VDU Psichologijos katedros doktorantė, Lietuvos Psichologų Sąjungos LGBTQA+ psichologijos grupės narė).

Diskusiją moderuoja prof. dr. Milda Ališauskienė (VDU, INCLUSIES projekto vadovė Lietuvoje).